

NARODNI DNEVNIK

Neodvisen političen list.

Izhaja vsak dan zjutraj, izvenemši pondeljke.
Mesečna naročnina:
V Ljubljani in po pošti Din 16, inozemstvo Din 25.

Uredništvo: Wolfova ulica št. 1/I. — Telefon 213.
Upravništvo: Marijin trg 8. — Telefon 44.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.
Pisemnim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor.
Račun pri poštnem čelku uradu št. 13.633.

Mi in demokrati.

Vsled strastnih in neprestanih napadov demokratičnih listov na nas bi mogel povzročiti opazovalec misliti, da ni odločnejših nasprotnikov demokratov, kakor smo mi. In priznati moramo, da bi bilo to mnenje deloma tudi upravičeno, toda kljub temu v celoti popolnoma zgrešeno. Da bo jasnost tudi v tem vprašanju, zato naj nam bo dovoljeno par pripomb.

Mi smo odločni nasprotniki sedanje oficijelne demokratske stranke v Sloveniji, zlasti pa njihovega vodstva. Prav nobeni nasprotniki pa nismo onih pošteni demokratov, ki so sicer vneti in idealni pristaši demokratske stranke, ki pa po svojem čutenju, po svojem mišljenju že davno več ne spadajo v sedanjo demokratsko stranko.

Zlasti mislimo pri tem na številne demokratske borce na deželi. Desetletja in desetletja kljubuje že marsikateri od njih vsem vihram političnega življenja in naj bo na krmilu ta ali ona vlada, vselej je našla v njih napredna misel svojega odličnega zaščitnika. Prava garda, ki samo umrje in ki se ne poda, so ti stari borci za zmago napredne misli in čeprav tare marsikoga od njih težka materijalna skrb, vendar tvorijo ravno oni tisti kader požrtvovalnih delavcev, ki je omogočil še vsako vsenarodno akcijo po deželi in ki je bil glavni stebel naših obrambnih društev.

Cisto zlato je v dušah teh že osivelih borcev in ne povojna morala in ne najbolj nezaznane pomanjkanje ni moglo omajati idealizma teh mož. Kvas vstajajočega naroda so ti patrijoti in zato bomo mi vedno zanje, pa naj pripadajo stokrat sedanji demokratski stranki, pa naj kot njeni prepričani pristaši delujejo še tako proti nam.

In mi bomo za nje, pa čeprav vemo, da ne postanejo nikdar naši, ker je preemogi od njih so bili od dolgoletne borbene dobe pritirani od tega, da pravijo: »Desetletja sem bil naprednjak, desetletja sem se boril proti klerikalizmu, zato ostanem, kar sem bil in svoje strankarske pripadnosti ne menjam, pa naj bo, kar hoče.«

Toda ko to konstatiramo, moramo tudi konstatirati oni usodopolni greh demokratske stranke, ki je v svojo politiko povzročila, da so njeni najboljši možje danes suhe veje, ki stoje izven življenja, ki danes ne morejo več oplajati naroda, pa čeprav so v to poklicani.

Kdo je kriv, da je vse kmetstvo ljudstvo zapustilo demokratske vrste? Še l. 1919 je bil g. Pucelj podpredsednik demokratske stranke, še leta 1919, ko je bila SKS že trdno ustanovljena, je imela demokratska stranka svoj kmetijski odsek, danes ni od njega niti sledu. Zakaj? — Ker se je hotelo, da bi bil kmetijski odsek le stafaža, ker ni sedanje vodstvo demokratske stranke nikdar poznalo demokratizma, temveč samo klerikalstvo!

Še l. 1922 je bil dr. Ravnihar podpredsednik stranke in NNS znosil, in še po skupščinskih volitvah je bilo mogoče doseči vsaj prijateljske razmere. Toda po občinskih volitvah v Ljubljani je bilo to za vselej zaigrano in vzrok povedo sramotni listi iz »Pondeljke«.

Še l. 1923 je bil dr. Ravnihar podpredsednik demokratske stranke, še leta 1922 je bila vsa NNS v taboru JDS, toda tudi ta skupnost je bila razbita za vselej. In zakaj? Ker se je tudi garbo demokratske stranke poznalo ob volitvah, ker je bila tudi jedru demokratske stranke namenjena le stafažna vloga.

Bistvo vse napredne razbitosti je v tem: Pojavl se skupina, ki se potem časopisja osvobodi javno mnenje, potem pa dela samo to, kar je v njen interes, dočim so ji drugi, tudi tisti, ki ji dajejo vso moč, samo stafaža.

Stafaža pa še nikoli ni bila udarna, stafaža še ni nikoli mogla biti plodovita. In odtod nazadovanje naprednih vrst in odtod velika udarna sila kmetov ob volitvah l. 1920, ko so se opustili vseh spon, ko so šli sami v boj.

Da oprostimo napredne borce od sramotne stafažne vloge, zato smo zapisali na svoj prapor, da hočemo biti svobodna tribuna za vse. Iz tega vzroka smo tudi v najostrejši borbi s sedanjo demokratsko stranko, nosilko najbolj reakcionarnega stafažnega sistema, in iz istega vzroka smo za uvodna omenjena str-

Sporazum med srbskimi zemljoradniki in SKS.

Zapisnik sporazuma bo objavljen kasneje.

Zagreb, 3. jan. Danes se je vršila tu skupna seja delegatov srbske zemljoradniške stranke in SKS. Od Srbov so se udeležili seje: predsednik poslanskega kluba Vojta Lazlić in poslanec Dimitrijević. Jovan Jovanović je bil vsled bolezni zadržan. SKS pa so zastopali: poslanec I. Pucelj, načelnik stranke I. Pipan ter člani načelstva dr. Marušić, Teršan in Bukovec. Seja je trajala od 10. ure dopoldne do 4. ure popoldne.

Obravnavale so se vse važnejše programatične in taktične točke ter je bil v vseh dosežen popoln sporazum. Zlasti se je poudarjala potreba, da se doseže sporazum tudi s hrvatskim kmetom. Zapisnik o sporazumu bo objavljen šele tedaj, ko ga bodo odobrili glavni odbori obeh strank, kar se bo zgodilo v najkrajšem času. Skupen nastop obeh kmetijskih strank je s tem zagotovljen.

Nov Markov protokol?

Likvidacija pokrajinskih uprav na Hrvaškem in v Sloveniji.

Beograd, 3. jan. V političnih krogih se polaga veliko važnost na to, da se mudi na Dunaju istočasno z Radom tudi g. dr. Korošec in dr. Hrasnica. Živahno se tudi komentira dejstvo, da se je odpejal na Dunaj tudi ugleden član radikalnega kluba. Vse to se smatra v tukajšnjih krogih kot dokaz popolnega neuspeha demokratskega zagrebškega kongresa, ki ni mogel niti uplašiti radikale, niti pridobiti opozicionalce. Opozicionalen blok je definitivno pokopan, zlasti še, ker so zemljoradniki odobrili izjavo Lazlića.

Beograd, 3. jan. /Z ozirom na potovanje politikov v Beograd in z ozirom na potek zagrebške konference se v tukajšnjih krogih splošno povdarja, da je demokratska stranka omogo-

čila s svojimi dvoreznimi izjavami radikalni stranki, da z uspehom izgraa samoupravno ali centralistično stališče.

Beograd, 3. jan. (Z) Danes dopoldne se je pričela v ministrstvu za notranje posle konferenca o likvidaciji pokrajinskih uprav. Sklenili so ukiniti mesto pokrajinskega namestnika za Hrvatsko in Slavonijo. Kar se tiče Slovenije, se doznava, da bo v kratkem imenovan za likvidatorja pokrajinske uprave za Slovenijo mariborski veliki župan dr. Miroslav Ploj ali pa član glavne kontrole g. Hilarij Vodopivec, ker se še računa na možnost sporazuma s SLS.

Spor z Bolgarsko.

Beograd, 3. januarja. (Z) Zadnji govor bolgarskega ministrskega predsednika Cankova je izzval veliko ogorčenje v Beogradu. »Samouprava« preti Bolgarski in pravi, da bodo znali najti Srbi, ako Cankov res grozi, poti in načina, da zaščiti uspehe težkih borb.

Beograd, 3. januarja. (B) Sofijski poslanik Milan Rakić je prispev v Beograd in v ministrstvu za zunanje zadeve sprejel novinarje in jim dal pojasnila glede na izjavo Cankova o Makedoniji. Rakić je rekel, da je bilo tudi v sofijskih listih več nasprotujočih si besedil o izjavi Cankova. Prav tako so v inozemstvo prišla razna besedila in tako tudi v Beograd. Kar se tiče stališča naše vlade, je, sodeč po pisanju beograjskih listov, vlada zavzela preveč boleljivo stališče. Vendar pa to ni točno. H koncu je rekel Rakić novinarjem, da poda zunanji minister čez kaka dva dni izjavo. Načelja se, da bo ta izjava zadovoljila našo javnost.

Atene, 3. januarja. (B) Grška vlada je izročila v Sofiji ostro protestno

noto zaradi zadnjega Cankovega govora. Grčija smatra tako, kakor Jugoslavija, da je s tem govorom močno ogrožen notranji mir.

Beograd, 3. januarja. (Z) Italijanski opravnik poslov Summonte je posetil včeraj zunanega ministra dr. Ninčiča in se je informiral o stališču naše države glede spora, ki je nastal med nami in Bolgarsko.

Beograd, 3. januarja. (B) Bolgarski poslanik v Beogradu Vakarevski je izjavil beograjskim novinarjem sledeče: Od Cankova sem prejel obvestilo, da ni imel niti najmanj tendence, kratiti interese in pravice vaše države. To izjavo našega predsednika vlade sem včeraj sporočil zunanjemu ministru dr. Ninčiču. Nesporazumljenje je nastalo zaradi tega, ker so nekateri sofijski listi slabo reproducirali govor Cankova in je bilo to napačno poročilo dostavljeno tudi vaši javnosti. Po moji službeni audijenci pri dr. Ninčiču se nadajam, da je to vprašanje likvidirano in da ne bo imelo nobenih slabih posledic.

Snežni meteži v Južni Srbiji.

Razrušene proge. — Volkovi v okolici Beograda.

Beograd, 3. januarja. (Z) Zaradi snežnih metežev v Južni Srbiji, ki še vedno trajajo, je promet ponekod popolnoma prekinjen. Tako je pretrgana železniška proga med Gradskim-Bitoljem in Dženeral Henrijem ter Ohridom. Pisemski promet z Bitoljem se vrši preko Soluna. Tudi v Bosni je na nekaterih krajih vsled snega prekinjen poštni promet.

Beograd, 3. januarja. (Z) Vsled obilnega snega so se v okolici Beograda pojavili volkovi. Na periferiji mesta so včeraj vdrl v hlev in raztrgali 20 ovac. Pobegnili so šele, ko so prišli oboroženi kmetje. Volkovi so prišli tudi v nekatere druge vasi in so napravili veliko škodo. Zaradi tega prirede dva dni velik lov na volkove, katerega se udeležijo razen lovcev iz Beograda tudi kmetje iz okolice.

LIKVIDACIJA ODEKA ZA SOCIJALNO POLITIKO V ZAGREBU.

Beograd, 3. jan. (B) Nocoj potuje v Zagreb minister za socialno politiko dr. Peleš. Tam hoče proučiti način za likvidiranje odeka za socialno politiko v Zagrebu. Menijo pa, da ima njegova pot tudi političen značaj.

re demokratske borce, ker so predobrli za stafažno ulogo, ker hočemo, da dobi njih sila razmaha, da postanejo zopet oživiljače veje našega narodnega drevesa.

Tudi to je eden vzrokov nastanka »Narodnega Dnevnika« in tudi v tem je vzrok, da smo predmet najhujših napadov. Toda v interesu naroda je, da te napade vzdržimo in zato ih bomo vzdržali.

PREDUJMI JAVNIM NAMEŠČENECM

Beograd, 3. jan. (Z) Danes so se v vseh ministrstvih začeli izplačevati državnim nameščencem predumi na povisane plače. Finančni minister je že poslal vsem finančnim oblastvom zadnevne naredbe.

Med državnim uradništvom se je začela akcija, ki gre za tem, da državni nameščenci odklonijo te predume.

TOVORNI PROMET NA SUŠAKU.

Beograd, 3. januarja. (Z) Po naredbi prometnega ministrstva se z današnjim dnevom uvaša s Sušakom tudi tovorni promet. Doslej so vozili do Sušaka le osebnih vlaki. Ker je sedaj na Sušaku poseben pomol, se pričakuje, da se bo povečal naš izvoz na morje.

Svečana otvoritev atenskega parlamenta.

Burni zaključek seje. — Republikanci za takojšnjo volitev predsednika grške republike.

Atene, 3. januarja. (B) Včeraj je bilo na svečan način otvorjeno zasedanje parlamenta. Poslance je pozdravil vodja revolucije polkovnik Plastiras z govorom, v katerem je razložil delo revolucije in revolucionarne vlade. Omenjal je pogrške revolucije v letih 1843 in 1909 in nato pokazal na veliko napako, ki jo je napravil grški narod ob volitvah leta 1920, ko je omogočil kralju Konstantinu, da se je vrnil na Grško. Konstantinov povratak je bil zločin proti državi. Narod je bil trenutno zaveden, vendar se je hitro prebudil. Uvidel je, da je napačno istovetiti koristi dvora s koristmi naroda, ter je povzdignil svoj glas. Toda protesti so bili udušeni z umori, trpinčenjem in s preganjanjem. Država je zašla v propast in plameni so požrli ogromna narodna bogastva. Morali smo reči: Zbogom Smirna! Toda vojska in mornarica se je zarotila, da kaznuje krivce in da popravi stanoje.

Plastiras je nato pojasnjeval, kaj je napravila revolucija, da reši Grčijo težkih posledic izgubljene vojne. Revolucionarna vlada je takoj skušala popraviti odnose z drugimi državami. Hkrati je izvedla reorganizacijo vojske in s tem očistila svoj položaj. Zahtevala je takoj, da se Konstantin odpove prestolu. Venizelos je bil naprošen, da zastopa Grčijo pri mirovnih pogajanjih. Vse to je dovedlo do lausannskega mira, v katerem Grčija ni izgubila niti teritorijalno, niti materijalno, niti moralno več, kakor to, kar je do revolucije v vojni propadlo.

Načelnik revolucije se je nato dotaknil najnovejših dogodkov, ki so dovedli do odstranitve kralja iz države. Revolucionarna vlada se iskreno trudi, da zaradi splošne draginje odpravi vse spore v državi. Toda ta politika miritve je naletela na odpor pri zastopnikih starega režima. Poskusili so celo

z vstajo, toda ta vstaški pokret ni našel odziva v narodu. Plastiras se nadeja, da bo politična obsodba, ki je bila izrečena nad reakcionarci pri volitvah, definitivna.

Govornik je prešel nato na vprašanje vladne oblike in rekel: Revolucija ni hotela načeti tega vprašanja. Smatrali smo za svojo dolžnost, da se izognemo vsaki revolucionarni rešitvi, in sicer v prvi vrsti zaradi tega, ker nam ni bila znana volja naroda. Šele po zmagi pri volitvah je revolucija smatrala za potrebno priporočiti kralju, da se začasno odstrani in da narodni skupščini priliko, prosto se izjavi. H koncu je Plastiras dodal, da se vojska in mornarica vračata k svojim dolžnostim in da se on sam osebno odtegne javnemu življenju.

Ko je Plastiras končal, je vstal polkovnik Gonatas in izjavil, da vlada podaja ostavko in izroča oblast narodni skupščini.

Ko sta zapustila Gonatas in Plastiras dvorano, je nastal v zbornici veliki hrup. Venizelisti in liberalci so zahtevali, naj se parlament odgodi, dočim so bili republikanci za nadaljevanje seje. Seja se je potem prekinila za pol ure. Po zopetni otvoritvi seje je bil sprejet predlog republikancev, naj se mandati poslancev proglasijo začasne.

Seja parlamenta je bila potem odgodena do sobote.

Atene, 3. januarja. (B) Republikanci insistirajo na tem, da se takoj izvrši volitev predsednika republike. Venizelisti se temu upirajo.

Atene, 3. januarja. (Z) Venizelos je poslal grški vladi brzojavko, v kateri naznanja, da se ima narod izreči v plebiscitu o teh le dveh vprašanjih: 1. ali republika ali kralj in 2. v zadnjem primeru, ali naj ostane na krmilu dosedanja grška dinastija, ali pa naj se izvoli druga.

Amnestija.

Beograd, 3. januarja. (B) Danes je kralj podpisal ukaz z datumom od 9. januarja, s katerim se na čast kraljevine rojstnega dne takim, ki so obsojeni na zapor, odpusti tretjina kazni. Po sporočilu iz dvornega maršalata predloži tudi vojni minister kralju v podpis ukaz o pomilostitvi vojaško političnih zločincev. Oba ukaza je redigiral ministrski svet.

PRIPRAVA ZA SESTANEK MALE ANTANTE.

Beograd, 3. januarja. (Z) Po poslednjih vesteh dospeta češkoslovaški zunanji minister dr. Beneš in njegov romunski kolega Duca v Beograd dne 9. t. m. zjutraj. Na kolodvoru ju sprejmejo zastopniki zunanega ministrstva in češkoslovaškega in romunskega poslanstva. Po svečanem sprejemu se nastaneta oba ministra v Palace-Hotelu. V Narodnem gledališču se vrši slavnostna predstava.

Beograd, 3. januarja. (B) Danes opoldne sta posetila pomočnika ministra za zunanje zadeve Gavrilovića francoski poslanik Clement Simon in angleški poslanik sir Alban Young. Njun poset se spravlja v zvezo z rešitvijo nekaterih političnih vprašanj na sestanku Male antante.

VEDBA ZLATE DENARNE VELJAVE

Beograd, 3. januarja. (Z) V finančnem ministrstvu je bila te dni konferenca finančnih strokovnjakov, na kateri se je razpravljalo o uvedbi zlatnikov in o uvedbi zlate veljave namesto srebrne. Govorilo se je tudi o tem, naj bi se dali kovati zlatniki v Brnu.

FUZIJA MED KONSERVATIVCI IN LIBERALCI NA ANGLEŠKEM.

London, 3. januarja. (K) Izvršilni odbor konservativno-unionističnega združenja za City se je izrekel za fuzijo konservativne in liberalne stranke, bodisi v zmislu konservativne vlade, ki bi jo podpirali liberalci, ali liberalne vlade, ki bi jo podpirali konservativci.

Izid volitev v Albaniji.

Beograd, 3. jan. (Z) Kolikor je doslej znano, je dobil predsednik vlade pri volitvah v albanski parlament od 100 mandatov 51 sedežev. Iz okrožja Argirokasta, ki voli 15 poslancev, še ni znan izid. Finančni minister Urokuči je zmagal v vsej skadrski prefekturi, ki voli 13 poslancev. Sestanek albanske konstituyente je določen za 21. t. m. Med izvoljenimi poslanci se nahaja tudi morilec Esad paša, Rusten.

FRANCOSKI ODGOVOR NA NEMŠKI MEMORANDUM.

Pariz, 3. januarja. (K) »Agence Havas« poroča, da bo francoski odgovor na nemški memorandum sestavljen v umerjenih izrazih in da bo nosil izrazito tehničen značaj. Odgovor ne bo zaprti poti za eventualno uvedbo pogajanj, če bi dopuščale okolščine. Francoski zastopniki v Poruhruj nikakor niso naklonjeni raznim pobudam, ki so izšle iz Berlina, ker bi te pobude zmanjšale vrednost francosko-belgijskih zalogov in zavaranja zasedbe. Francija se bo navedbe sklicevala na pravice, ki ji gre do po mirovni pogodbi in bo opozorila na to, da je bilo nekaterim zahtevam, ki jih je stavil Berlin, zlasti glede zopetne nastavitve železničarjev, ugodeno. Daje bodo razloženi vzroki, ki ovirajo Francijo, da bi sprejela nemške predloge, kateri gredo za tem, da bi prišlo zopet na površje vprašanje vodilnih načel francoske reparacijske politike.

ŽELEZNIŠKA KONFERENCA.

Beograd, 3. januarja. (Z) Danes so dospeli semkaj delegati novega železniškega ravnanstva v Ljubljani in tudi iz Zagreba, ker se vrši v prometnem ministrstvu razprava o važnih resortnih vprašanjih in o zadevi medsebojne razdelitve kompetenc.

VREMENSKO POROČILO.

Dunaj, 3. januarja. Napoved: Najprvo oblačno in nagnenje k padavinam. Temperatura okrog ničle. V predalpskih deželah kratko trajajoče južno vreme precej verjetno.

Dunajsko pismo.

Na Dunaju, 1. januarja.

Jugoslovanska kolonija ima ta društva: Hrvatsko društvo »Prosvjeta«, Akademsko društvo »Triglav«, Jugoslovansko podporno društvo, Udruženje žen Srba, Hrvatov i Slovenaca. Zadnji dve društvi hirata na sušici, a jako delavna je »Prosvjeta«, ki ima stalne prostore v gostilni »zur Glocke«, Neubaugasse, ima krasen tamburaški zbor in prireja lepe zabave vsako prvo nedeljo v mesecu. Ta mesec je bila zabava tudi na Stefanovo in sinoči na Silvestrovo. — Tu se udeležuje tudi kolonija Gradščanskih Hrvatov, kar daje prireditvam poseben pomen. — Vsa društva prirede 27. t. m. Svetosavsko zabavo v »Kursalonu« ob Parkringu. Sodelovali bodo samo naši umetniki. Natančneje še sporočim.

Češki »Vidensky Denik« je objavil v božični številki informativen članek o koroških Slovencih, v novoletni številki pa o gradiščanskih Hrvatih. Slika je popolna in točna. — Sploh se Čehi zelo zanimajo za naše manjšine, radi bi celo sodelovali v tem smislu, da bi imeli vse slovenske manjšine skupen forum, ki bi jih avtoritativneje zastopal nasproti oblastem v zvezni republiki, v široki javnosti in pred Društvom narodov. — Ali tako sodelovanje je bilo — odklonjeno od tiste naše strani, ki bi morala z zadovoljstvom pozdraviti tako skupno delo. — Namesto podpore smo imeli dolejšje je polena pod noge. Upamo, da bo v novem letu boljše, ker je največji burrovž odšel.

Čehi na Dunaju so izobno organizirani in sicer ima vsaka politična stranka svoje organizacije, a vse imajo tudi skupne organizacije, ki so popolnoma nadstrankarske, n. pr. šolsko društvo »Komenský«, Narodni Vbor, Ceske Sodce, Slovanska Beseda. — Ali je kdo državljani tu ali tam, na to nihče ne gleda. Enako prihaja podpora od vseh strani! — Koliko bi se mogli od njih učiti! Ali kaj hočete početi, ako prihaja z avtoritativne naše strani v brutalni obliki izrečena parola: S Čehi nikake zveze! — Čehi imajo tu tri tiskarna, celo vrsto svojih časopisov, v vsakem okraju svoja društva, svoje šole, svoje krajevne politične organizacije! — Sinoči sem čul polnočni govor predsednika važnega češkega društva, ki je dejal, da Čehi na Dunaju kulturno in organizacijsko mogočno napredujejo! — Jugoslovani pa so čedalje bolj razkrojeni in razkropljeni. Ali je glava bolna, kako naj bodo udje zdravi?

V »Zagreber Tagblattu« sem čital članek dr. Jos. Nagryja, tajnika državnega arhiva v Zagrebu, o pogodbi med Avstrijo in Jugoslavijo meseca junija pr. l., ki ureja vprašanje arhivov bivše

monarhije. Po tej pogodbi imamo pravico do vseh listin, ki so za nas zgodovinske ali upravne važnosti. — Nato govori o potrebnih velikih predpripravih, ki jih je izvršiti v svrhu izvršitve bodoče delitve teh arhivov. — Torej v l. 1924 se bomo šele pripravljali, dočim so Čehi že vse izvršili, in kako točno izvršili? Čehi imajo v najstrožje, moderno urejeni evidenci vsak historičski dokument, vsako listino splošno ali le zasebne veljave. Kdorkoli kdaj rabi, kar se tiče njega samega ali kake javne pravice, najde takoj na označenem mestu! — In mi? Nikdar ne bo izvršena izločitev naših listin, tako, kakor so jo izvršili Čehi! Oni so bili pripravljeni, izvršiti štiri petine dela tudi za nas, ali: Nič s Čehi! — Je voljalo doslej naše pravilo! In tako imajo vse nasledstvene države že izvršeno to važno delo, za katero bomo mi vršili v l. 1924, (ali pa še ne!) šele predpripravljali. In koliko je bilo v tem pogledu drezanja od raznih strani, ki imajo razum in srce za take posle, a zaman. Koliko sem že jaz in obširno pisal o arhivih! Zaman vse trudi!

Avstrija se je povsem otrešla vinske kupčije z Jugoslavijo. Krivda pa je na naši strani. — Zdaj delajo razne mogočne sile, da se uniči še ostanki uvoza žita. Amerika in Rusija uničita vso kupčijo z Jugoslavijo. — Dandanes prihaja semkaj le še živina v večji meri. A tudi to kupčijo nam utegne uničiti Amerika. Vse je že pripravljeno in v lepem teku! Krivdo pa iščite doma! Tukajšnji politični krogi so presenečeni vsled dveh novih udarcev proti Jugoslaviji, in te udarce vodi Italija. Afront bolgarske vlade v macedonskem vprašanju in albanske volitve! Oboje ima daleč segajoče posledice, ki so umerjene proti Srbiji kot taki! — Časopisi pišejo čudne reči in vse kaže, da imamo čimdalje bolj zamotan mednarodni položaj! Zdaj pa naj »Balkan« le dalje govori o »amputaciji«, pa bo videl, kako bi se mogla amputacija končati. Bankir Bosel, ki je obogatel šele po vojni, je prevzel skrb za dunajsko univerzo, za kar je postavil v svoj letni proračun 20 do 30 milijard. Italijan Camillo Castiglioni hoče prevzeti skrb za obe državni gledališči, ali Hackenkreuzerji so hudi in nočejo nič slišati o kakih zasebnih podpori, ker se boje zasebnega vpliva na te zavode. Castiglioni je daroval zopet 30 milijonov za ubožce, italijanski milijarder Emilio Polacco je dal 10 milijonov za laške reveže na Dunaju. — Tu je ostalo tudi mnogo revežev, ki so naši državljani, a se nimajo kam naseliti v domovino, a tu žive beraško življenje. Pomoči za naše ljudi pa ni od nikoder. A. G.

Inž. Sapla:

Naš carinsko-davčni sistem.

V preteklem letu je dosegel dinar precejšen dvig in začel se stabilizirati, vsled svobodnejše trgovine, kreditne deflacije, izboljšanja prometa in glavno z zvečanjem državnih dohodkov. Namen tega članka je pokazati, da je naš dosedanji način povečanja državnih dohodkov, kljub temu, da se je obnesel z ozirom na dinar v letu 1923 in se bo mogoče obnesel tudi v l. 1924, trajno nevdržljiv. Naš način zbiranja državnih prejemkov bi lahko imenovali carinski način.

Visoko ocarinjenje katerega blaga, zvezano poleg tega tudi s carinskimi neprilikami, povzroča v normalnih davčnih razmerah dvig in razvoj domače produkcije tega blaga, do popolnega kritja lastne potrebe, seveda s predpogojem, da so surovine v državi. Vseled tega vplivajo uvozne carine ugodno na gospodarsko osamosvojitve agrarne države in večajo polagoma njeno davčno moč.

Naša država ima precej visoke carine, glavno uvozne. Iz njih ima država precej direktnih dohodkov, industrija pa možnost prodaje svojih izdelkov z velikimi dobički. Država pa si misli, če dovoljuje jaz industriji velike uvozne carine, mora kriti industrija večino svojih izdatkov v podobni velikih davkov.

Visoke uvozne carine so danes najjačši stebel naših državnih financ, ako se ta stebel podere, nimamo več ravnovesja v proračunu, naš dinar zdrči nevdržno v nižino, slede mezni bolj — skratka cela dosega z velikim tru-

dom kolikor toliko dosežena gospodarska konsolidacija države bi bila ogrožena, če ne porušena.

Nastaja vprašanje, če obstoja možnost, da bo naša država prisiljena znižati uvozne carine. Ta možnost obstoja, je celo sigurna, ne more se pa presneti, če v tem letu. Država, s katerimi stojimo v trgovskih stikih, imajo velik interes na tem, da jim dovolimo brezcarinski uvoz njihovih industrijskih izdelkov, ali vsaj uvoz po znatno znižani carini. Naloga naših zastopnikov pri sklenjenju meddržavnih trgovskih pogodb je, vestno čuvati naše interese in oddaljiti znižanje uvoznih carin.

Ko vidi moder stavhenik, da je glavni stebel njegove zgradbe ogrožen, prične zidati po'eg njega drugi stebel, kateri naj prevzame težo prvega, če ta odreče, ne pa prvega obteževati tako dolgo, da se poruši. Naša država ne sme čakati brezdelno omega časa, ko bodo evronska tržišča poplavljeni z ruskimi in izvenevronskimi zemeljskimi pridelki. V oni dobi, katera nam kaže ni več daleč, bomo morali dovoljevati uvoz industrijskih izdelkov kot kompenzacijo za izvoz naših zemeljskih pridelkov, najbrže sploh brez carine.

Hočemo li prestat brez ogromnih stresa in tveganja, da naš državi in dinarju zdrave temelji, gospodarsko se osamosvojiti od tujine, moramo polagoma prestat z dosedanjim carinsko-davčnim sistemom in nastopiti pot direktnih davkov, seveda izenačenih po celi kraljevini.

V Rusiji. Članek pravil, da se sovjetska oblast razlikuje po svoji prirodi in tendenci od vsake druge vlade na svetu. To je internacionalna organizacija, ki deluje tudi po drugih državah v prevratnem smislu. Sam Macdonald je izjavil, da morajo boljševiki ustaviti propagando, ako žele obnoviti odnose s drugimi državami. »Samouprava« pripominja, da govori »Times« najprej o stabilizaciji Velike Britanije in da razmerje Velike Britanije do Rusije isto, kakor razmerje sovjetskih narodov do ruskega naroda. Govorja pa je, da se razmere v Rusiji pod boljševiki v poslednjem času niso bistveno izpremenile. Vprašanje obnove odnošev s sovjetsko Rusijo se mora torej razmotrivati s stališča interesov, ne pa z ozirom na preobrat v notranjih prilikah Rusije. Takega preobrata ni, četudi obstoje govorji znaki, iz katerih bi se dalo sklepati, da boljševiki izpuščajo na-

—zn—

Finančna restavracija Madžarske.

Najvažnejše vprašanje, s katerim se je bavil svet Društva narodov v toku svojega 27. zasedanja, je bilo vprašanje finančne restavracije Madžarske. Dne 29. septembra je ta svet na prošnjo zastopnikov Male antante avtoriziral sekretariat Društva narodov, da vrši predpriprave za slučaj, da bo reparacijska komisija povabila Društvo narodov k sodelovanju pri projektu posojila za finančno restavracijo Madžarske. Povabilo reparacijske komisije je dobilo Društvo narodov dne 18. oktobra. Nato se je takoj podalo več višjih uradnikov sekretariata, spremljanih od zastopnika reparacijske komisije, v Budimpešto, da na licu mesta prestudirajo finančni položaj. Na podlagi dobjenih informacij je finančni komite Društva narodov sestavil koncem novembra načrt za finančno restavracijo Madžarske.

Že v prvi seji 10. decembra je svet Društva narodov sklenil, takoj sestaviti posebni komite za študij tega vprašanja. Ta komite je sestavljen iz zastopnikov Francije, Velike Britanije in Italije, kakor tudi iz zastopnikov Madžarske, Rumunske, Jugoslavije in Češkoslovaške. Ob istem času se je sešel finančni komite Društva narodov pod predsedništvom g. Janssona (Belgija). Že deset dni pozneje (kar je treba posebno poudariti!), namreč 20. decembra, je bil ta komite v stanu vsled intenzivnega dela, dobre volje in odnehanja vseh, da predloži svetu v velikih potezah zarišan program finančne restavracije Madžarske.

Cilj, ki se je postavil, je stabilizacija valute in zopetna upostavitve proračunskega ravnovesja pred 30. junijem 1926. Polankosti programa, ki se ima realizirati, in neobhodno potrebni pogoji za njegovo realiziranje se nahajajo v dveh protokolih, katerih besedilo je odobril svet Društva narodov in kjer se nahajata tudi določeni načini kontrole, ki bo zagotovila, da se program izvrši v redu. V teh protokolih so se tudi zainteresirane države obvezale, da ne bodo iskale v svojih odnosih z Madžarsko nobenih posebnih prednosti.

Da se omogoči plasiranje rekonstrukcijskega posojila, ki se ceni na 250 milijonov zlatih kron, je treba, da se zmanjša dolgov Madžarske določilo in omeji na število, ki ga je dežela v stanu plačati. Ni bila naloga finančnega komiteja, določiti to stvar, izjavil je samo, da po njegovem mnenju breme trianonske mirovne pogodbe ne sme povprečno presegati deset milijonov zlatih kron na leto.

Izvršitev programa, ki ga je napravilo Društvo narodov, zavisi na eni strani od odločbe reparacijske komisije, ki ima določiti vsote, ki jih naj plača Madžarska na račun reparacij, na drugi strani pa od srečnega izida gotovih neposrednih pogajanj med Madžarsko in sosednjimi državami, kakor tudi zavezniki in veleislami. Da se prepreči vsako nepotrečno tratenje časa, je svet Društva narodov izdal polnomočni komiteju zastopnikov Francije, Velike Britanije, Italije, Madžarske, Rumunske, Jugoslavije in Češkoslovaške. Ta komite se ho sestal dne 16. januarja, da zadevo končno uredi.

Dr. Beneš o nalogah v novem letu.

Zunanji minister češkoslovaške republike dr. Edvard Beneš je napisal v »Prager Presse« uvodnik, v katerem omenja najvažnejše naloge zunanje politike v letošnjem letu.

Gleda miskega vprašanja pričakuje, da bo letos Rusija priznala in da se bo tedaj pričela njena gospodarska in politična sanacija. Tudi reparacijsko vprašanje po mnenju dr. Beneša še ne bo tekom letošnjega leta rešeno. Leto 1924 bo leto provizorične rešitve.

Za Evropo bo leto 1924 leto velike krize parlamentarizma in konstitucionalizma. Volja je izzvala v vseh državah globoko moralno krizo, ki se je zrcalila v posknehih novih sistemov vladanja, ki so se likali večkrat tudi državnih oblik. Evropa bo morala letos preizkusiti svoje principe vladnih sistemov in specielno pravilno rešiti problem parlamentarizma. Ogromnega pomena za Evropo bo prva delavska vlada v Angliji, ki ne bo ostala brez vpliva tudi na splošno mednarodno politiko.

Končno povdarja dr. Beneš tudi velik pomen češkoslovaško-francoske pogodbe za Češkoslovaško in pa za rekonstrukcijo Evrope sploh. Težke naloge čakajo zunanega ministra, toda Češkoslovaška bo pripravljena na vse.

KINO „MATICA“.

Monumentalni film v naravnih barvah:

„Požar Londona“

Razkošna drama v 7 delanjih.

2., 3., 4., 5., 6. januarja 1924

Jugoslavija in evropska demokracija.

Herman Wendel je pod zgornjim naslovom napisal v »Prager Presse« članek, kjer pravi med drugim:

Vprašajte kogar hočete izmed opozicijskih strank v Jugoslaviji, vsakdo bi našel nešteto pogrsk proti temeljnemu pojmu demokracije. Vendar, kdor se pa potem poduči o jedru odnošev, mora priznati, da je v nacionalni osvoboditvi jugoslovanskega naroda in v državni združitvi Srbov, Hrvatov in Slovencev postavljen mejnik na potu do evropske demokracije.

Ce tudi ni po naturi avtokratičnih ali demokratskih narodov, je vendarle zgodovinski razvoj Jugoslovanom vcepil demokratsko zavest. Ko so turški zavojevalci preplavili balkanski polotok, je razpadla srbska fevdalna država. Razlika stanov je bila izravnana v brezpravni raji. Srbi so stopili v devetnajsto stoletje neobremenjeni srednjega veka, brez plemstva, brez privilegijanih stanov, kot kmečki narod. V osmanski dobi oživljene zadruge so povzdignile prvotni smisel za demokracijo. Cuvstvenje srbskega ljudstva v oni dobi prav dobro označuje Toma Vučić, ko pravi: Vsi smo jednaki; kar je knez, to je tudi svinjski pastir, kar je svinjski pastir, to je senator, kar je senator, to je krojač, kar je krojač, to je sodnik, in kar je sodnik, to sem tudi jaz... Vsi smo jednaki; ni tako, da bi se eden grel na solcu, da bi samo eden lahko nosil glavo pokonci in mi vsi bi pa stali v senci in povešali oči. Vsi gledamo kvišku in vsi se lahko grejemo na solcu. Ta naziranja so se uveljavljala v državni upravi in dinastijah. Vseposod samo svoboda in enakost.

Ce so se tudi Hrvatje še v devetnajstem stoletju ponašali z domačim plemstvom, je vendarle v boju za nacionalna prava prevladovalo demokratsko čustvo. Ko je dr. Smolaka prvič govoril v skupščini, ni začel svojega govora z zalvalo kralju Petru, regentu

Aleksandru, ali vojvodu Mišiću, ampak se je najprej spomnil srbskega seljaka, ki je doprinesel ogromne žrtve za skupno stvar. Tudi Radić in naj bo sodba o njem taka ali taka, tudi on je eksponent demokracije. Radić vodi mase proti »gospodi« in oznanja politično samoodlobo kmečkemu ljudstvu. Smisel za demokracijo ni zlepa kje bolj razširjena, ko na Hrvaskem. Prav tako pri Slovencih, ki so se še veliko preje ko Srbi iznebili svojega domačega plemstva. Pri Slovencih še danes živi spomin na staro demokratsko ceremonijo ustoličenja na Gosposvetskem polju.

Masaryk je enkrat rekel: »Problem malih narodov je isti problem, kot problem malega človeka.« Jugoslovani, razlašeni od fevdalizma, ponižani od habsburškega absolutizma, niso mogli najti rešitve v ničemer drugem, kot v demokratski preureditvi razmer. Zmaga demokracije pomeni konec gospodujočih narodov in v resnici so se Jugoslovani z nacionalnim ujedinjenjem rešili tuje nadvlade Habsburžanov in polumeseča.

Kaj je najodločilnejše na prevratih l. 1912 do 1918, na ustanovitvi države Srbov, Hrvatov in Slovencev? Ali mogoče to, da se danes sliši o batinah, o podkupovanjih ter o preskrbovanju porodiških mest? Ne, to so samo nerazveseljene postranske reči, poglavito, kar določa bodočnost jugoslovanskega ljudstva, je splošna in jednaka volja pravica, ki daje vsem državljanom možnost prostega udeleževanja.

Dolžnost in naloga mlade Jugoslavije je, da dvigne ščit demokracije v Srednji Evropi. Važna naloga je to, če se premisli, da se v Srednji Evropi vedno bolj oglašajo stari fevdalni despoti. Sicer se v Jugoslaviji sami tudi poskušajo uveljaviti reakcijski elementi, vendar z ozirom na zgodovinsko tradicijo ni pričakovati, da bi mogli doseči trajne uspehe.

Gospodarstvo.

Gospodarski položaj Češkoslovaške.

Češkoslovaški je bila usoda izredno naklonjena. Takoj po osvoboditvi izpod avstrijskega jarma so stopili na čelo nove države voditelji, s kakršnimi se more ponašati malokatera država. Temu se ima Češkoslovaška zalivali, da je danes v gospodarskem in političnem oziru tako močna.

Pokojni minister dr. Rašin je takoj po končani svetovni vojni uvidel, kam je treba usmeriti novo državo in njeno gospodarsko politiko, da si opomore od prestanih vojnih udarcev. Položaj, v katerem se je nahajala Češkoslovaška po vojni, ni bil ravno preveč ugoden. Silno razvita češka industrija je imela pred vojno ogromni avstrijski trg ter je bila zadostno zavarovana pred tujo konkurenco. Radi splošno ugodnih predpogojev se je razvila češka industrija do velike polnosti in moči. In vendar je kmalu po osvobojeju prešla tej moči industriji poguba.

Vojna je ustvarila popolnoma drugo Evropo. Na mesto prejšnjih držav so stopile druge, nacionalne države. Vse pa so se odlikovale z uničnimi valutami, razbitim gospodarstvom in z desorientirami početki samostojne, komaj plajoče gospodarske politike. To velja zlasti o državah, ki so nastale iz prejšnje avstro-ogrske monarhije.

Zato tudi ni prav nič čudno, če so se hotele te mlade države tvorbe zavarovati pred tujimi vplivi, zlasti gospodarskimi, ki so jim grozili uničiti komaj priborjeno svobodo in samostojnost. Okoli vsake države je nastal nekak zid varnostnih odredb, ki pa so deloma dosegle ravno nasprotno, kakor je bilo prvotno namenjeno. Te odredbe so oteževale medsebojni promet in ovirale napredek.

Hudo je bila prizadeta od teh razmer zlasti Češkoslovaška. Njena industrija, ki ni imela poprej nobene zunanje ovira, je zadevala sedaj vseposod na težkoče, ki so jo dušile in ji grozile z uničenjem. Vseposod skoraj nepremostljive ovire, poleg tega pa tudi še silne težave z državnim gospodarstvom radi ravnokar prestane vojne.

Češkoslovaški finančniki in državniki so uvideli, da je treba naporega dela in energičnih odredb, da rešijo državo gospodarskega poloma. Temu se je prilagodila pred vsem trgovinska politika nove države; iskala je neumorno novih tržišč za svoje izdelke. Uspehi niso izostali. Danes ima Češkoslovaška 26 pogodb z Nizozemsko, Grčijo, Francijo, Veliko Britanijo, Združenimi državami in Norveško. V kratkem pa bodo dovršena pogajanja tudi z Italijo, Japonsko in Dansko. Dovoljeno se že predpriprave za pogajanja z Avstrijo, kakar pride na vrsto Belgija, Švica in Turčija. Poleg teh bo sklenila Češkoslovaška tudi pogodbe z ostalimi državami, s katerimi jih še nima.

Z ugodnimi trgovskimi pogodbami je Češkoslovaška zelo olajšala in izboljšala položaj svojih industrij, trgovini in obrti. To pa še tem bolj, ker je sklepala dr-

žava pogodbe vedno sporazumno z zastopniki vseh prizadetih industrijskih, obrtnih, finančnih itd. panog ter so te pogodbe v največji možni izmeri ščitile njihove interese.

Nekaj epohalnega je delo pokojnega dr. Rašina, ki je tako mojstrsko uredil in učvrstil češkoslovaško valuto, kakor nobena druga nasledstvena država. Če o z mnogimi starimi in močnimi državami se more češkoslovaška valuta skušati brez pomisleka.

Skraino rigorozna finančna politika je sicer izzvala hudo industrijsko krizo, ki je dolgo časa pritiskala gospodarsko življenje k tlom. Ta kriza ni prešla brez posledic, toda solidna podjetja so jo prestala in se nahajajo sedaj v najlepšem razvoju.

Danes kažejo vsi znaki, da je ta kriza definitivno prestana. Še se sicer poznajo sledovi prejšnjih bolev, toda ti sledovi počasi izginjajo. Da je kriza prestana, dokazuje tudi nazadovanje brezposelnosti, ki se je zmanjšala od decembra 1922 do decembra 1923 od 400.000 na 180.000. Treba je bilo mnogo in trdega dela. — Toda uspehi niso izostali.

× Nova premogovna naladišča. Pri Winterskyju v Holandiji so našli ogromne premogovne sklade, ki tvorijo celo gorovje. Premog je prvovrsten industrijski premog. Nad premogovnimi skladi se nahajajo nad 100 m debela plast kamene soli, med katero so zasledili na več mestih tudi kalijevo sol.

× Praški mesni trg. Na trg z dne 27. decembra je bilo prignanih in prodanih: 161 kozličev po 8 do 14 ek, 306 telet po 13 do 16, (izlomoma do 17), 9 koz po 6 do 8, 797 domačih prašičev po 14 do 16 (izlomoma do 16,50), 39 jugoslovanskih telet po 16 do 17, 25 jugoslov. prašičev po 15,50, 91 danskih prašičev po 12 do 16, 50, 64 slovaških pitanih svinj po 15,20 do 17,25, 26 jugoslov. pitanih svinj po 15,50, 21 ovrskih pitanih svinj po 16 do 17, 113 četrtin zmrazjenega govelega mesa po 4 do 11 in 873 četrtin domačega govelega mesa po 12 do 16 čeških kron. — Domače krave so bile po 6,50, jugoslovanske po 6,90 do 7,50, rumunske volli po 7,40 do 8,50 in afriški volli po 8 čeških kron za kg žive teže.

× Mednarodni sejem v Lijonu. V Lijonu se vrši veliki mednarodni sejem od 3. do 16. marca 1924. Podrobne informacije daje naša pooblaščenca trgovinska agencija v Lijonu (Agence commerciale privilégiée du royaume des Serbes, Croates et Slovenes, Lyon 44 Rue Victor-Hugo 44).

× Spalne kabine bojo v kratkem vplivali v zračnem prometu New-York—Chicago.

KINO TIVOLI

SENZACIJA!

3., 4., 5. in 6. januarja 1924.

Kolo sreče se okreče

velika nordijska drama v glavni vlogi:

K. INGOLF in V. MANTELL

Henry Murger

La Bohème.

Prizori iz življenja ciganov.

(Nadaljevanje.)

Vsebinske poslanice, pisane na papir, z glavo volnega ministrstva, ki jo je prinesel dragonec v največjem diru, in za katero je dal gospod Durand vladi prejemno potrdilo, je bila sledeča:

Dragi hišni gospodar!

Vljudnost, ki je, če verjamemo mitologiji, mati lepega vedenja, me obvezuje, da Vam dam vedeti, da se nahajam v kruti stiski in ne morem zadostiti običaju, da plačujemo najemnino, zlasti kadar smo jo dolžni. Do danes jutraj sem gojil nado, da bom mogel obhajati današnji lepi dan s tem, da bom poravnal dolg za tri zapale termine. Hamera, fluzija, ideal! Ko sem snival na blazini gotovosti, je zla usoda, po grško ananke, razpršila moje nade. Denar, na katerega sem računal — moj Bog, kako slabo mi gre — ni prišel in na izdatne vsote, ki jih imam dobiti, nisem še dobil več kot tri franke, ki sem si jih izposodil in se jih Vam ne upam ponuditi. Lepši dnevi pridejo za našo lepo Francijo in zame, ne dvomite o tem, gospod! Čim bodo napočili, bom prišel na perutih, da Vas obvestim in vzamem iz Vaše hiše dragocenosti, ki sem jih tam pustil in ki jih izročim Vašemu varstvu in varstvu zakona, ki Vam prepušča, da jih pred enim letom prodaste, za slučaj da bi hoteli poskušati priti do vsote, ki je zapisana v Vaše dobro v knjigi moje poštenosti. Posebno Vam priporočam svoj plano in oni veliki okvir, v katerem se nahaja šestdeset kodrov las, ki tvorijo v raznih barvah vso škalo lasnih odtenkov in ki so jih Amorjeve škarje odstrigle s čela Gracij.

Zato morate torej, gospod lastnik, razpolagati s sobami, v katerih sem stanoval. Dovoljenje za to Vam dam s svojim podpisom.

Aleksander Schaubard.

Ko je gospod Bernard prečital to pismo, ki ga je bil napisal umetnik v pisarni enega svojih prijateljev, uradnika v vojnem ministrstvu, ga je z gnevom zgnel; in ko je zadel njegov pogled na očeta Duranda, ki je čakal na obljubljeno plačilo, ga je surovo vprašal, kaj dela tu.

»Čakam gospod!«

»Kaj?«

»No, Vaša radodarnost, gospod... radi dobre novice!« je jecjal vratar. »Poberi se! Kaj, ti storilja, si upaš, biti pokrit v moji sobi!«

»Toda, gospod...«

»Pojdi, nobenega ugovora, izidi, pa ne, počakaj me. Šla bova gori v sobo tega vrazjega umetnika, ki se izseli, ne da bi vprašal.«

»Kako,« reče portir, »Gospod Schaubard?«

»Da,« je nadaljeval gospodar, ki je postal vedno bolj razjarjen. »In če je odnesel le najmanjšo stvarco, te zapodim, razumeš, te zapodim.«

»Ali je to nemogoče,« je mrmral ubogi vratar, »gospod Schaubard se ni izselil; šel je po drobiž, da vas plača, gospod, in naročiti voz, da mu bo odpeljal pohištvo.«

»Odpeljal pohištvo!« je vzkliknil gospod Bernard; tečiva, prepričan sem, da je že na delu; nastavljal ti je past, da bi te odstranil iz tvoje lože in izvršil svojo lopovščino, bebec, kakršen si.«

»Ah, jaz bebec!« je zakričal oče Durand, ves tresoč se pred olimpijsko jezo svojega predstojnika, ki ga je vlekel po stopnicah.

Ko sta prišla na dvorišče, je ustavil vratarja mlad človek z belim klobukom.

»Halo, vratar,« je zakričal, ali mi ne boste že kmalu izročili mojega stanovanja? Je danes 8. aprila?

Ali nisem najel tu stanovanja in ali vam nisem dal are, da ali ne?«

»Oprostite, gospod, oprostite,« reče gospodar, »tako vam bom na uslugo. Durand,« je pristavil in se okrenil proti svojemu vratarju, »bom sam pojasnil stvar gospodu. Teci gori, ta vrazji Schaubard se je brez dvoma vrnil, da spravi svoje stvari; zaklenite ga, če ga zasačite, in stopite doli, da boste šli po stražnika.«

Oče Durand je izginil po stopnicah.

»Oprostite, gospod,« je rekel gospodar in se priklonil mlademu človeku, s katerim je ostal sam, »s kom imam čast govoriti?«

»Gospod, jaz sem vaš nov najemnik; najel sem sobo v šestem nadstropju te hiše in mineva me že potrpežljivost, da stanovanje še ni prazno.«

»Vidite, da sem v zadregi, gospod,« je odgovoril gospod Bernard. »Neko nerazporazumljenje je nastalo med menoj in enim mojim najemnikom, onim, ki ga imate vi zamenjati.«

»Gospod, gospod!« je kričal oče Durand iz okna v zadnjem nadstropju. »gospoda Schaubarda ni tukaj... a njegova soba je tukaj... Jaz bebec, hočem reči, da ni ničesar odnesel, niti lasu, gospod.«

»Dobro, pridite doli,« je odgovoril gospod Bernard. »Moj Bog!« je povzel in se okrenil proti mlademu možu, »sposim, potrpite malo. Moj vratar bo spravil v klet predmete, ki so v sobi najemnika, ki ne more plačati, in v pol ure je soba lahko vaša; sicer pa vam niso še pripeljali pohištva.«

»Oprostite, gospod,« je nemirno odgovoril mlad mož.

Gospod Bernard je pogledal okoli sebe in ni zapazil drugega kot velike okvire, ki so bili vzemirili že njegovega vratarja.

»Kaj! oprostite... kaj...« je mrmral, »ne vidim ničesar.«

»Poglejte,« je odgovoril mlad mož in odprl pokrove okvirjev ter pokazal očem začudenega go-

spodarja krasno opremo palače s stebri iz jaspisa, nizke reliefe in slike velikih mojstrov.

»A vaše pohištvo?« je vprašal gospod Bernard.

»Ta je,« je odgovoril mladi mož in pokazal na krasno opremo, ki je bila naslikana na palači, ki jo je bil prav kar kupil v hotelu Bullion, kjer se je udeležil razporeda dekoracij nekega društvenega gledališča.

»Gospod,« je odgovoril gospodar, »upam, da imate resnejšo opremo, kot je ta-le.«

»Kaj, to je vendar pravi Boule?«

»Razumeli boste, da potrebujem jamstva za najemnino.«

»Za vraga, palača vam ne jamči dovolj za najemnino podstrešne sobe?«

»Ne, gospod, hočem pohištvo, pravo pohištvo iz mahagovine!«

»Oh! Gospod, niti zlato niti mahagovina nas ne osrečita, je rekel star modrijan. Potem pa jaz tega ne morem trpeti, to je prebedast les, vsi ga imajo.«

»A slednjič, gospod, boste vendar imeli kako opremo, kakoršnokoli?«

»Ne, to vzame preveč prostora v stanovanju; čim imamo stole, ne vemo, kam bi sell.«

»Pa imate vendar posteljo! Na čem počivate?«

»Počivam na previdnosti, gospod!«

»Oprostite, še eno vprašanje,« reče gospod Bernard, »vaš poklic, če izvolite?«

Prav v tem trenutku je stopil na dvorišče postrežek mladega moža, prihajajoč s svoje druge poti. Med predmeti, ki so bili naloženi v njegovo krošnjo, si zapazil slikarsko stojalo.

»Oh, gospod,« je vzkliknil oče Durand v strahu in pokazal gospodarju stojalo. »Slikar je!«

(Dalje sledi.)

Poslano.*

»Jadranska banka a. d. Beograd« dostavila 29. decembra pr. leta uredništvu demokratskega dnevnika »Jutro« v Ljubljani poziv, da z oziranjem na članek »Potapljaljoča se ladja« priložen v »Jutru« št. 295 od 18. decembra 1923 priloži v smislu § 19 tiskovnega zakona sledeči popravek:

»Ni res, da Jadrska banka potrebuje denarja za svojo baje zavozeno politiko ter da se je obrnila za nov kredit v znesku 28 milijonov dinarjev na Narodno banko, češ, da jo vzdrževanje radikalije stane mnogo denarja, — res pa je, da se Jadrska banka obrača do Narodne banke, kakor to delajo drugi bančni zavodi v naši državi, in svrhu podelitve kreditov, ki so ji potrebni za njeno poslovanje s svojo klijentelo ter da se je tudi v zadnjem času obrnila do Narodne banke za zahtevo, da se ji reeskontni kredit, ki ga je dosedaj uživala pri isti, zviša pri-

* Za vsebino tega dopisa odgovarja uredništvo le kolikor določa zakon.

merno njeni glavnici in njenim izkaznim rezervam.

Ni res, da je (Narodna banka?) odklonila izdajo, da je vspeli revizije pri tem zavodu tak, da more Narodna banka prevzeti nekako garancijo za Jadrsko banko s potrdilom, da je zavod v redu — res pa je, da Jadrska banka take izjave nikdar ni zahtevala in da je komisija Narodne banke po temeljiti od Jadrske banke zaproseni dvajsetdnevni reviziji vseh zahtevanih ter na razpolago danih knjig in dokumentov izjavila, da je našla poslovanje Jadrske banke v vzornem redu ter da je njeno premoženje v dotičnih izkazih cenjeno s tako previdnostjo, da čista aktiva banke znatno presegajo delniško glavnico in izkazane rezerve.

Ni res, da je pod težkimi pretnjami g. Kamenarovića celokupni odbor Jadrske banke dopotoval v Beograd, da znova zaprosi za denar, opozarjajoč na posledice — res pa je, da je upravni odbor Jadrske banke dopotoval 14. decembra t. l. v Beograd vsled svojega soglasnega sklepa brez vsake kakršneblodi od strani g. Kamenarovića storjene

pretnje, sledeč le upravičenim poslovnim zahtevam banke.

Ni res, da Jadrska banka zapravlja narodno premoženje, da more s tem denarjem streljati kozle kak Azman ali Kamenarović, da intrigira in namesča državne uradnike in preganja neljube osebe. Tudi ni res, da je Jadrska banka potapljaljoča se ladja, da v tem oziru ni dvoma, da bo vse, kar se drži baje potapljaljoče se ladje, šlo z njo vred žalostno na dno ter ni res, da ni več daleč trenotek, ko bodo najširši krogi zopet enkrat videli, da ste svariili pravočasno in da ste s tem mnogo rešili — res pa je, da je Narodna banka na podlagi konstatiranih revizij, izvršene z gori omenjenim uspehom, priznala solidnost Jadrske banke ter ji zdatno povišala kredit, ki ga je Jadrska banka uživala pri njej dosedaj.

Ker »Jutro« ni prineslo gornjega popravka, je Jadrska banka vložila tožbo proti odgovornemu uredniku »Jutra«.

Ljubljana, 3. jan. 1924.

Ravnateljstvo

»Jadranske banke a. d. Beograd«.

Zvezna knjigarna

Marijin trg 8 Ljubljana Marijin trg 8

Zbirke pesmi:

I. Albreht: Slutnje	broš. 6.—	Din	vez. 8.—	Din
J. Glaser: Pohorske poti	6.—	„	„ 8.—	„
Igo Gruden: Narcis	10.—	„	„ 12.—	„
Igo Gruden: Primorske pesmi	10.—	„	„ 12.—	„
Tagore-Gradnik: Vrtnar	20.—	„	„ 23.—	„

Zahtevajte cenik!

SPLOŠNA KNJIŽNICA

Št. 1. I. Albreht: Ranjena gruda, povest, broš.	Din 12	vez. Din 17
2. R. Murnik: Na Bledu, povest	16	22
3. I. Rozman: Testament, ljudska drama	12	17
4. F. Milčinski: Fridolin Zolna, humor.	8	13
5. C. Golar: Poletno klasje, izbr. pesmi	20	26
6. Dr. Lavo Čermelj: Boškovičev nauk, broš.	16	23
7. Utva: Andersenove pripovedke, broš.	12	17
8. Gaboriau: Akt št. 113, roman	22	28
9. Fr. Veber: Problemi sodobne filozofije	25	30
10. I. Albreht: Andrej Ternouc, povest	6	11
11. P. Golia: Peterčkove poslednje sanje	12	17
12. Fr. Milčinski: Mogočni prstan, nar. prav. v 4. del.	12	17

Cene se razumejo brez poštne.

ZVE NA KNJIGARNO - Ljubljana, Marijin trg 8 in po vseh knjigarnah.

Šentjanški premog

vseh vrst, popolnoma čisto opran, nudi po lastnih cenah premogovnika v celih vagonih pošiljkah

prodajni urad

šentjanškega premogokopa

And. Jakil, Ljubljana

Krekov trg 10.

„ADMINISTRATOR“

d. z o. z.

Ljubljana, Miklošičeva cesta 28.

Eskontira povzetne pošiljke. Vnovčuje denarne terjatve. Prevzema ceseje. Posreduje kupčije z denarnimi zavodi. Prevzema blago v komisijsko prodajo proti bančni garanciji. Evidenca važnih dogodkov. Agentura.

KURJA OČESA

odstrani v 48 urah dneh
sajamecno
BURGIT
Tekom 10 let milijonkrat preizkušeno.
Dobite ga v lekarnah, drogerijah in sadecarjih.

BURGIT G. m. B. H., Frollesing (Bayern).

MALI OGLASI

Cena oglasom do 20 besed Din 5.—; vsaka nadaljna beseda 25 para z davčino vred.

Jadranska banka, a. d. Beograd

Delniška glavnica: Din 60.000.000.— Rezerva Din 32.515.000.—

Podružnice:

Bled Cavtat Celje Dubrovnik Ercegovci Jelsa	Jesenice Korčula Kotor Kranj Ljubljana Maribor	Metković Prevalje Sarajevo Split Sibenik Zagreb
--	---	--

Amerikanski oddelek.

Naslov za brzojave: JADRANSKA.

Afilirani zavodi:

JADRANSKA BANKA: Trst, Opotija, Wlen, Zadar.

FRANK SAKSER STATE BANK, Corilant Street 82. New-York City.

BANCO YUGOSLAVO DE CHILE: Valparaiso, Antofagasta, Punta Arenas, Puerto Natales, Porvenir.

Lepo sobo

če mogoče z uporabo salona, separirano v sredini mesta se išče za mirnega gospoda, visokega položaja. Ponudbe pod »Soba 1.« na upravo lista.

Samostojen ekonom

s daljšo prakso, pošten in marljiv, želi prenesti službo na kakšno veleposrestvo. Ponudbe pod »Oskrbnik 1924« na tajniško rad. stranke Maribor.

Kot pisarniška moč

služi ali kaj silnega želi vstopiti mladenič, vešč slovenščine, angleščine ter deloma nemščine. Ponudbe na upravo lista pod »Employments«.

Dvokolesa

se sprejemajo v polno popravilo, se ponikajo, emaillirajo z ognjem in shranijo preko sime. »TRI BUNA« F. B. L. Karlovska 4. tovarna dvokoles in otroških vozičkov.

Več boljših gospodov

se sprejme s 15. januarjem na dobro domačo hrano. Naslov v upravo lista.

Veleposrestvo

pri Mariboru, 76 oralo, in sicer 20 oralo, 40 oralo, 40 oralo, sadonosniki, 8/4, oralo vinograde prima, ostalo gozd, vse v ravnini z vili silčno hišo in 5 gospodarskih objektov. Živine je 11 krav, 18 glav mlade govede, 2 para volov, 1 bik pinogauer, 2 konja, 18 ovac, 27 prašičev, 50 perutnine, potem živijo in krmlijo do prihodnje letine, kakor mošt in vino ter električna moč se proda za 6/4, milijonov kron do petka 21. decembra potom pisarno Zagorski, Maribor, Barvarska ulica 3.

Splošni adresar za Maribor

garantirano popoln, izide v kratkem. Tudi znanje inserate, naročila, akvizitorja za večje okraje sprejema »Maristan«, Maribor.

Krojatiča

Frana Segar-Bote se priporoča ocnj. damam. — Ljubljana, Poljanaki nasip 34.

Samo „Aikadoni“

zobna pasta Vas more popolnoma zadovoljiti.

Korespondirati

si želi z dijakino liceja ali učiteljica mlad izobražen gospod, absolvent 6. realke, sin tovarnarja. — Ponudbe pod šifro »Mladost« na upravo lista.

Stanovanje

prostorna, solinčna lega, erodi mesta se je proti odškodnini zamenja. Ponudbe pod »Zamenaj« upravo tega lista.

Družabnik-ica

za 200 do 400 000 K — oz. več proti dobremu obrestovanju in zemljiščem zavarovanju kakor tudi proti plačnemu sodelovanju za že mnogo let obstoječo in dobro prosperujočo trgovino s mes. blagom v Mariboru, nahajajočo se na najbolj prometni cesti z veliko bodočnostjo se išče takoj. Glavnica se lahko potoži tudi polagoma. Cenjene pisane ponudbe na A. Brinar, Maribor, hotel Meran.

Upravitelj

star 48 let, s 30 letno prakso, izvešan v vseh panogah gospodarstva, želi prenesti mesto. Ponudbe na upravo lista pod »Energični«.

Za strojno mizarstvo

se sprejmejo takoj 4 dobri mizarji za pohištvo v trajno dolo. Vprašati pri Florijanu Straussu v Tuzli.

Na hrano in stanovanje

se sprejmeta pri boljši družini 2 majali dijakinji ali dijak. Klavir na razpologo. Vprašati je: Gradišče 2/I. levo.

Posrestvo, 108 oralo, s hišo, K 4.500.000.—

Posrestvo, kolodvora, lepa hiša, radi preselitve pod ceno, takej za 2.000.000.—

Lepa vila s parkom

za vselitvi, poleg veliki vrt K 1.250.000.

Gostilna, s koncesijo vred

več trgovskih lokalov, veliki lokali za eksport v bližini kolodvora K 1/4 mil. Znamka za odgovoril Renitima pisarna „Rapid“, Maribor, Gošpaka ul. 28.

Slika

posnika Valentina Vodnika v krasnem okvirju naproda. Ogleda se jo lahko v upravi lista.